Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzyńskiego we Wrześni
Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzyński we Wrześni
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na poczcie: miesięcznie —,96 zł, kwartalnie 2,88 zł. w ekspedycji: mies. 90 gr, kwart. 2,70 zł - Ogłoszenia: za miejsce 1-łam. 1 milim. w wyż 10 groszy przyjmuje administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

№ 88 | Września, czwartek, dnia 5-go sierpnia 1926 r. | Rok VIII

Rozwiązanie Sejmu z końcem r. 1927

Nowe wybory za rok.

Warszawa. Dnia 2. bm. obradował Konwent seniorów Komisji sejmowej, na którym marszałek sejmu Rataj przedstawił program prac Sejmu. Sejm zostanie zwołany 20 września dla załatwienia prowizorjum budżetowego na czwarty kwartał. Po przerwie sejm zostanie zwołany z końcem października na pięciu miesięczną sesję budżetową dla uchwalenia budżetu na rok 1927. Przedstawienie tego programu pracy, który marszałek Rataj uzgodnił z rządem, wywołało ogromne wrażenie w sejmie, z tego bowiem wynika, że sejm obecny rozwiązany będzie z końcem roku 1927, a wybory odbyły by się w lipcu roku 1927. Termin letni wyborów jest nie wygodny, skutkiem czego wybory odłożonoby do jesieni przyszłego roku.

Równolegle do pracy na sejmowej komisji budżetowej nad prowizorjum budżetowym na 4 kwartał obradować będzie komisja administracyjna dla załatwienia ustaw samorządowych. Gdyby w wrześniu obrad nie zdążono ukończyć wówczas obradowano by w listopadzie. Program marsz. Rataja spotkał się z aprobatą wszystkich stronnictw za wyjątkiem socjalistów.

— Komisja zagraniczna sejmowa ukończyła dyskusję nad ekspose Min. Zaleskiego. Wszyscy mówcy z uznaniem podkreślali pokojowość polityki polskiej. Energicznie wezwano rząd do regularnego informowania opinji w sprawie Ligi Narodów.

Sejm tworzy dla siebie Trybunał honorowy

Warszawa, 31. 7. Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmowej Komisji Konstytucyjnej. pos. Erdmann (Piast) referował swój wniosek w sprawie powołania do życia trybunału honorowego, złożonego z przedstawicieli Sądu Najwyższego i Trybunału Administracyjnego, dla orzekania o zarzutach, czynionych przez posłów względnie senatorów-posłom względnie senatorom, ubliżającym ich czci, lub oskarżającym o zdradę stanu. Komisja zasadniczo zgodziła się na powołanie takiego trybunału do życia, celem zaś bliższego prawnego sformułowania projektu ustawy, wybrała podkomisję.

Debaty nad ekspose min. Zaleskiego

Stanowisko Zw. L. N. w sprawach polityki zagranicznej

Dnia 30. 7. sejmowa komisja spraw zagraniczzych debatowała nad ekspose min. Zalewskiego w sprawie polityki zagranicznej, wygłoszonem w ubiegłym tygodniu.

Poseł Stroński w dłuższem przemówieniu odniósł się życzliwie do ministra spraw zagran.

Przedstawiciel Zw. L. N. poseł Bator zajął się tą stroną przemówienia, którą sam p. Zalewski uznał za najważniejszą i z zadowoleniem stwierdził, że Ministerstwo spraw zagr. za swoje najważniejsze zadanie uważa obronę interesów ekonomicznych kraju. Mówca sądzi, że jest to najbardziej przekonywujące potwierdzenie zapewnień rządu o pokojowym charakterze jego polityki, gdyż rząd, zajęty obroną żywotnych interesów dnia powszedniego, nie będzie się poświęcał dla ryzykownych kombinacyj.

W każdym razie zależy od naszej służby zagranicznej, żeby położyć kres niekorzystnej opinji szerzonej o nas w Ameryce i tam wśród kolonji polskiej tworzyć nowe podstawy dla porozumienia się w każdym kierunku.

Pos. Bator podkreślił, że mimo dokonanego przewrotu stanowisko Zw. Lud. Nar.. przeciw któremu przewrót był wymierzony, wyraża się z objektywizm. a nawet życzliwością wobec polityki zagranicznej, nawet jeśli znajduje się w jawnej opozycji.

Pos. Dębski wskazał na konieczność obstawania przy postulacie udzielenia Polsce stałego miejsca w Radzie Ligi Narodów.

Ukrainiec Wasyńczuk podnosi, że widocznie p. Piłsudski zrezygnował z programu federacyjnego, skoro w przemówieniu min. spraw zagr. o nim nie wspomniano.

Na tem obrady odroczono do poniedziałku rana. Na posiedzeniu tem zabierze głos pos. Marjan Seyda.

Likwidacja Ministerstwa Robót Publiczn.

Ministerstwo Kolei otrzyma nazwę „Ministerjum Komunikacji — Rozszerzenie robót publicznych

W Ministerjum Robót Publicznych odbyła się konferencja, na której podano motywy i sposoby zlikwidowania tegoż Ministerjum.

Uchwała likwidacji powzięta została na Radzie Ministr. 21 lipca br., a motywami jej była wadliwa organizacja M.R.P., wskutek czego roboty publiczne nie posuwały się naprzód, mimo że M.R.P. miało kilkakrotnie na swoim czele wybitnych fachowców.

Wydział Wodny, Drogowy oraz Gen. Dyrekcja Poczt i Telegr. będą przeniesione do Ministerj. Kolei, które otrzyma nazwę: „Ministerjum Komunikacji“ i będzie miało dwie dyrekcje generalne, mianowicie: dyrekcje kolei, poczt i telegrafów, oraz podsekretarjat Stanu, mający dwa departamenty: wodny i drogowy.

Wydział budowlany będzie przeniesiony do Ministerjum Spraw Wewn. Wydział obliczania danin leśnych przechodzi do Ministerjum Skarbu. Wydział miernictwa będzie połączony z wojskowym instytutem topograficznym i utworzy Państwowy instytut topograficzny. Wydział Meljoracji wejdzie w skład Ministerjum Rolnictwa.

W ten sposób wszystkie sprawy komunikacji będą zjednoczone w jednem Ministerjum. Następnie, okręgowe dyrekcje robót publicznych zostaną połączone z urzędami wojewódzkiemi. Zaś po powiatach wszystkie sprawy techniczne u jednego inżyniera w starostwie.

Przeprowadzenie tych zmian pozwoli na znaczną redukcję urzędników.

Roboty publiczne mają być w najbliższym czasie rozszerzone. Na budowę dróg, zamiast dotychczasowych 800 tysięcy, ma być wyasygnowanych 10 miljonów złotych, co pozwoli na zbudowanie znacznej ilości szos w województwach wschodnich.

Niebawem rozpoczęta będzie na szerszą skalę regulacja **Wisły od byłej granicy rosyjsko-niemieckiej w górę rzeki.** Jednocześnie rozpocznie się również budowa kanału między Wartą i Wisłą przez jezioro Gopło.

Aresztowania nieuczciwych urzędników w monopolu spirytusowym

Warszawa, 2. 8. W związku ze sprawozdaniem Komisji rewizyjnej w resorcie monopolu spirytusowego dowiaduje się „Postęp“ ze sfer urzędow., że nastąpiło już szereg aresztowań z pośród niższych urzędników monopolu spirytusowego za łapownictwo.

Niezależnie od aresztowań wytoczone zostanie śledztwo dyscyplinarne kilku wyższym urzędnikom. Jednocześnie ma nastąpić zwolnienie licznych urzędników i zastąpienie ich innymi.

Nadużycia w monopolu spirytusowym przedstawiają się na tle raportu komisji jako wielka panama spirytusowa.

- Kronika -

Września, dnia 4-go sierpnia 1926 r.

Kalendarz rzymsko-katolicki:
dzisiaj: Dominika, jutro: M. B. Śnieżnej.

* **Orkiestra 68. pp.** (10 pułk Strz. Wlkp.) urządza w czwartek dnia 5 sierpnia br. Wielki Koncert w ogrodzie p. Bartkowiaka. Początek o godz. 7-mej wieczorem.

* **Pod kołami samochodu.** We Wrześni zdarzył się w zeszłym tygodniu wypadek przejechania przez samochód 12-niej dziewczynki Heleny Konieczny. Dziewczynka odniosła poranienia, została jednak przy życiu. Na razie brak informacyj, co było bezpośrednią przyczyną wypadku. Samochód, pod koła którego dostała się Helenka Konieczna, był kierowany przez szofera Edm. Wolnowskiego z Dachowic, Zarz. Dóbr Państw. w Kurniku i nosił numer PZ. 12021.

— **Miłosław.** W czwartek dnia 5 sierpnia br. obchodzą Państwo Czapliccy z Miłosławia uroczystość srebrnych godów małżeńskich. Pan Czaplicki był przeszło 35 lat kościelnym przy tut. kościele parafj. Zawsze niestrudzony na stanowisku swego długoletniego obowiązku, zjednał sobie sympatję całego obywatelstwa. Jubilatom „Szczęść Boże“.

— **Strzałków.** (Najechanie wozu przez pociąg.) W ubiegłą sobotę popołudniu na linji Poznań—Strzałków, między stacjami Wulką a Otoczną, pociąg osobowy nr. 1313 najechał na wóz przejeżdżający przez tor. Skutkiem uderzenia przerażone konie zbiegły, a woźnica Hermann Schmidke oraz 10-letni chłopiec wyrzuceni zostali z wozu. Schmidke odniósł ciężkie obrażenia i rany, tak że natychmiast odstawić go musiano do szpitala we Wrześni. Winę ponosi maszynista, który nie dał sygnału ostrzegawczego przy zbliżaniu się pociągu do przejazdu na torze, na którym niema zapor kolejowych.

* **Muzykalni złodzieje.** Dnia 29. zm. pomiędzy godz. 5 a 9 wiecz. nieznani sprawcy włamali się do nauczyciela St. Knaka w Młodziejewicach pow. wrzesińskiego i skradli obok kilku ubrań i bielizny także wartościowe skrzypce. Sledztwo w toku.

* **Utonięcie chłopca.** Dnia 31 lipca oddalił się i znikł bez śladu 4-letni Tadeusz Wilczyński, syn Józefa i Pelagji zamieszkałych w Czerniejewie. Dopiero po dłuższych poszukiwaniach odnaleziono zaginionego, ale już niestety tylko jego zwłoki. Okazało się, że chłopiec utonął w rzece Wreśnicy. Wyłowione zwłoki złożono w domu rodziców do dyspozycji władz sądowo-lekarskich.

* **Z działalności Ekspozytury Śledczej w Gnieźnie.** W miesiącu lipcu bilans zbrodniczości w rejonie tut. Ekspozyt. Sledczej na podstawie danych statystycznych przedstawia się jak następuje. W samem Gnieźnie zgłoszono w przeciągu ub. miesiąca 340, a wykryto 339 różnorodnych przestępstw. W pow. gnieźnieńskim zgłoszono 77 — wykryto 69; w pow. witkowskim zgł. 81 — wykr. 75; w pow. wrzesińskim zgł. 148 — wykr. 142; w pow. wągrowieckim zgł. 49 — wykr. 44 i w pow. mogileńskim zgł. 49 — wykr. 45 przestępstw. Ogólna liczba zgłoszonych przestępstw w całym rejonie wynosi 743. Wykryto z tego ogółem 714 przestępstw czyli że przeszło 96 proc. Sprawność tę należy podkreślić.

DR. MERCIK:

Gdańsk a Polska

Traktat wersalski nie włączył miasta Gdańska i jego okolicy do Państwa polskiego, aczkolwiek przemawiały za tem nasze prawa historyczne. Historja świadczy bowiem o tem, że Gdańsk dostał się pod panowanie polskie po śmierci księcia pomorskiego Mestwina II. w 1295 r. za Przemysława, że aczkolwiek wydarty został Władysławowi Łokietkowi przez Krzyżaków, powrócił dobrowolnie do Polski w 1454 r. i że aż do 1793 r. stanowił jej część składową.

Nie włączywszy Gdańska do Polski, stworzył zeń Traktat wersalski twór polityczny, który nie ma wzoru zaczerpniętego z historji prawa międzynarodowego, a zatem twór zupełnie nowy, oryginalny.

Niektórzy teoretycy tej sprawy dopatrują się wprawdzie w stosunku Gdańska do Polski tzw. protektoratu, lecz to stanowisko ich zbija prof. Kutrzeba przez następujące rozumowanie:

O istnieniu protektoratu Polski nad Gdańskiem można by mówić tylko wówczas, gdyby Gdańsk był przed zawarciem Traktatu wersalskiego państwem suwerennem tj. posiadającem pełnię władzy w obrębie swego terytorjum, gdyby jako państwo suwerenne zawarł z Polską traktat o protektoracie Polski nad sobą. Ponieważ te warunki nie zachodziły, nie mógł powstać protektorat, lecz całkiem nowy, oryginalny stosunek zależności Gdańska od Polski pod pewnymi względami, w pewnych warunkach — przez równoczesne istnienie pewnych atrybucji suwerenności pod kontrolą Komisarza Ligi Narodów. Uczeni niemieccy Walter Schucking i Dr. Hans Wehberg podzielają zapatrywanie, że Gdańsk jest państewkiem półsuwerennem w zależności od suwerenu Polski, Dr. Karol Strupp jest zdania, że Gdańsk jest państwem półsuwerennem pod protektoratem Polski.

Profesor Antoni Peretiatbowicz z Poznania uważa Gdańsk za twór polityczny, zbliżony do państwa, określenie to jednak jest za ogólne i nie wyjaśnia ono istoty zagadnienia.

Prof. Kutrzeba uzasadnia swoje twierdzenie, że Gdańsk nie jest państwem suwerennem w sposób następujący:

1. Zasadniczym objawem suwerenności państwa jest prawo swobodnego określenia ustroju państwa przez konstytucję.

Wolne miasto Gdańsk prawa tego nie posiada, bowiem jego konstytucja została utworzona za zgodą Wysokiego Komisarza Ligi Narodów po przejrzeniu jej projektu przez Radę Ligi Narodów, która przeprowadziła w nim pewne zmiany. Zmiany te zostały przez Zebranie konstytucyjne wolnego miasta Gdańska przyjęte, a wówczas Wysoki Komisarz Ligi Narodów uznał konstytucję Gdańska za zatwierdzoną. W. m. Gdańsk nie posiada także prawa swobodnej zmiany konstytucji. Zmiana taka może być dokonaną tylko za zgodą Ligi Narodów. Ta ostatnia ma nawet prawo wystąpić z projektem pewnej zmiany konstytucji.

2. W zakresie zwykłego ustawodawstwa wolne miasto Gdańsk jest również skrępowane na rzecz Ligi Narodów i Polski.

Przedewszystkiem sprawy nadawania i utraty obywatelstwa gdańskiego i konstytuowania się towarzystw zagranicznych w Gdańsku nie mogą być załatwione przez Sejm gdański bez udziału Polski, która ma prawo żądać zmiany tych przepisów a w razie, gdy nie dojdzie do porozumienia, przez Komisarza Ligi Narodów zmusić Gdańsk do tego.

Wogóle każda ustawa gdańska, naruszająca prawa obywateli Polski może być przez Polskę zaczepioną. W myśl art. 39 konwencji paryskiej może Polska w tym wypadku żądać decyzji Komisarza Ligi Narodów, zaś każda ze stron ma prawo od orzeczenia jego odwołać się do Rady Ligi Narodów.

Znane są pod tym względem wypadki, gdy rząd polski zwrócił się do Komisarza Ligi Narodów o rozstrzygnięcie w sprawie nabywania nieruchomości przez obywateli polskich w Gdańsku oraz w sprawie „o skrzynki pocztowe“ polskie na terytorjum Gdańska, który wypadł na korzyść Polski. —

3. Gdańsk nie może zawierać żadnych umów z innemi państwami, lecz czyni to w jego zastępstwie Polska po zasięgnięciu zdania Władz gdańskich i za zgodą Komisarza Ligi Narodów, ten bowiem ma prawo „veta“ tzn. sprzeciwu. Gdańsk nie może zaciągać pożyczek zagranicznych bez zgody Polski. W razie odmowy w tej kwestji może jednak wolne m. Gdańsk odwołać się do Komisarza Ligi Narodów z wnioskiem o rozstrzygnięcie.

Flaga okrętowa Polski i Gdańska są uprawnione, lecz Gdańsk musi podawać Polsce do zarejestrowania swoje okręty i okręty swoich obywateli.

Dla tego celu utrzymuje Polska w Gdańsku swój Urząd Marynarki Handlowej. Urząd cłowy Gdańska podlega również nadzorowi Władz polskich, albowiem Polsce przysługuje prawo ustanawiania ceł i taryf cłowych na terenie w. m. Gdańska.

4. Opiekę nad obywatelami gdańskimi zagranicą wykonują polscy konsulowie względnie inni reprezentanci dyplomatyczni. O tę opiekę mogą jednak prosić tylko ci obywatele gdańscy, którzy posiadają paszport zaopatrzony wizą reprezentanta polskiego w Gdańsku. W polskich poselstwach wolne miasto Gdańsk nie ma żadnego udziału. Tzw. egzequatur agentom konsularn. obcych państw w Gdańsku udziela rząd polski po porozumieniu się ze Senatem w. m. Gdańska.

5. Gdańsk nie posiada prawa własnej obrony wojskowej na wypadek zaatakowania go z zewnątrz. Nie może budować własnych twierdz, nie może wytwarzać na własnem terytorjum materjału wojennego z amunicji. Na podstawie uchwały Rady Ligi Narodów z 17. 5. 22 r. nie wolno Gdańskowi wyrabiać u siebie aeroplanów. Gdańsk nie ma prawa wypowiedzenia wojny — ma je Polska, jako zastępująca jego interesy. Obronę Gdańska sprawują Liga Narodów i Polska. W pierwszym rzędzie do Polski ma się zwrócić Liga Narodów z wezwaniem o obronę Gdańska.

W osobnych rozstrzygnięciach przyznała Rada Ligi Narodów Polsce prawo wyładowywania amunicji i materjału wybuchowego w porcie gdańskim oraz magazynowanie broni i amunicji przed wysłaniem ich do Polski na specjalnie oznaczonym terenie, strzeżonym przez oddziały wojskowe polskie. W porcie gdańskim istnieje miejsce wyznaczone dla okrętów polskich wojennych.

6. W Gdańsku ma Polska swoją dyrekcję kolejową dla kierownictwa ruchu koleji na terytorjum w. m. Gd. i sąsiednich obszarach polskich.

7. Gdańsk musi znosić wiele ograniczeń w zakresie swojej władzy wykonawczej, np. kontrolę Komisarza Ligi Narodów nad przewozem materjału wojennego, nad fabrykacją aeroplanów cywilnych, nad ilością broni i amunicji posiadanej przez policję, straż celną, graniczną i więzienną i będącej dla nich na składzie.

Wynika zatem z powyższych wywodów i argumentacji, że wolne miasto Gdańsk nie posiada ani na wewnątrz ani na zewnątrz suwerenności tj. ani prawa stanowienia o sobie ani niezawisłości w stosunku do żadnego z państw obcych, lecz przeciwnie — że jest zawisłem w bardzo wielu sprawach od Polski i od Ligi Narodów względnie od jej Komisarza.

Wolne m. Gdańsk nie jest zatem także państwem, ponieważ w skład pojęcia państwa wchodzić musi suwerenność — a tej Gdańsk nie ma.

W rezultacie dochodzi się zatem do konkluzji, że wolne miasto Gdańsk jest zaludnionym obszarem o ścisłych granicach — ustroju politycznym do państwowego, pozostającym w zawisłości i pod protektoratem Polski oraz Ligi Narodów.

*** Pogoda w sierpniu.** Przepowiednia pogody na miesiąc sierpień są następujące: 1. do 5. piękna pogoda, lekkie burze i wzrastająca temperatura. W okresie tym ma przypaść najgorętszy dzień w roku.

6. do 10. Deszcze i chłody, pogoda bardzo brzydka.

11. do 15. w dalszym ciągu chłodno i dżdżysto. Częste burze, przeważnie gradowe, ulewy i zimno.

16. do 20. wilgotnie i umiarkowane ciepło. Przeważnie pochmurno i niewielkie opady.

21. do 25. piękna pogoda, dochodząca aż do upałów.

26. do 31. piękna upalna pogoda, krótkie przejściowe burze.

Przepowiednie te podajemy za „Rzeczpospolitą", która ze swej strony opiera się niezawodnie na badaniach Państw. Instytutu Meteorologicznego. Rozumie się, że ani Instytut, ani „Rzplita" ani też my sami gwarancyj co do trafności tych przepowiedni dać nie możemy. Tem niemniej trzeba przyznać, że horoskopy na pierwsze dni miesiąca zdają się odpowiadać rzeczywistości, jeżeli się weźmie pod uwagę przebieg dnia wczorajszego i dzisiejszego.

*** Umorzenie zaległych podatków.** Jak się dowiaduje korespondent katowickiej „Polonji" w najbliższych dniach min. skarbu wyda rozporządzenie, według którego zostaną umorzone zaległości podatkowe tych płatników, którzy zostali zrujnowani na skutek kryzysu gospodarczego.

Odpowiednie listy takich płatników sporządzać będą organizacje zawodowe i przesyłać do rozpatrzenia izbom skarbowym, które będą miały głos decydujący, w tem komu należy umorzyć zaległe podatki.

— **Gniezno.** Rada Miejska nadała Piłsudskiemu honorowe obywatelstwo miasta Gniezna. Do uchwały tej nie przychilił się Magistrat, a wiadomo bowiem, iż uchwały mają tylko wtedy moc obowiązującą, jeżeli uchwalone zostaną przez obydwie korporacje, tj. przez Magistrat i Radę Miejską. Sprawą tą będzie się zajmować ponownie Rada Miejska w dniu 29. bm. Związek podoficerów Rezerwy oraz Powstańcy i Wojacy, Zw. Hallerczyków, wnieśli protest przeciwko nadaniu honorowego obywatelstwa m. Gniezna Marsz. Piłsudskiemu.

*** Tragiczny wypadek nad polskiem morzem.** Donoszą z wybrzeża morskiego na Helu, że w niedzielę po południu w oczach osób zgromadzonych na plaży, utonęła p. Janina Weiglówna, lat 19, studentka, córka profesora politechniki lwowskiej. Utonął również 26-letni Stanisław Kramer, który podążył tonącej na ratunek. Znaczną winę należy przypisać brakowi na wybrzeżu jakichkolwiek urządzeń ratowniczych jak łódek motorowych i zwykłych. Przed 2-laty utonął w tem miejscu brat panny Weiglówny.

— **Warszawa.** (Nieboszczyk, który nie daje się pochować.) Icek Majorek ciężko zachorował. Starczyło mu sił, by odwiedzić sąsiada, p. Chaima Szlomę Sztajnberga i skraść legitymację Kasy Chorych, co powinno było przyczynić się do zmniejszenia kosztów kuracji. Po krótkiej kuracji Majorek umarł. Kasa Chorych otrzymała oficjalne zawiadomienie o śmierci członka a zarząd szpitala skomunikował się z pewnem towarzystwem dobroczynności, które zajęło się formalnościami pogrzebowemi. Wysłany delegat sporządził w komisarjacie akt zajścia i zamówił karawan.

Trzeba pecha, że woźnica pomylił się w adresie i zamiast przed szpital, zajechał po nieboszczyka przed jego mieszkanie. Właśnie pan Chaim smacznie zajadał obiad w towarzystwie rodziny, gdy zastukano. Do pokoju wkroczyli dwaj czarno ubrani mężczyźni. Przez ramiona mieli przerzucone szerokie pasy rzemienne, na których dyndała się skrzynia do przenoszenia zmarłych.

— Gdzie nieboszczyk? — zagadnął jeden z przybyszów.

— Jaki nieboszczyk? Tu niema żadnego nieboszczyka! — zawołał blady jak płótno pan Chaimek, zrywając się od stołu.

Karawaniarz sięgnął do kieszeni, poszperał, wyjął papierek i oświadczył:

— Mam polecenie zaraz zabrać zwłoki Chaima Szlomy Sztajnberga.

Rozległ się przeraźliwy okrzyk pani Chajmowej:

— Ja cię nie puszczę!

I wierna żona rzuciła się mężowi na szyję.

Pan Sztajnberg, którego czupryna stała się podobna do szczotki ryżowej, zawołał zdławionym głosem:

— Ich zol azoj gezynd zajn, joch leb!

A ponieważ karawaniarze nie chcieli wyrzec się zarobku, wrzasnął:

— Ir solt dy fis cybrechen!

To poskutkowało. Nieprzyjemni goście opuścili mieszkanie.

— **Lwów.** (Ofiarni kolejarze.) Kelejarze lwowscy ofiarowali kościołowi św. Elżbiety we Lwowie wspaniałe organy, największe w całej Polsce, kosztem 150 000 zł., zebranych drogą całorocznych składek. Arcybiskup Twardowski dokonał poświęcenia organów.

— **Lwów.** (Wielka afera poborowa.) Równocześnie niemal z aferą szpiegowską, wykryto we Lwowie wielką aferę poborową. W wyniku pierwiastkowego dochodzenia aresztowany został sierżant sztabowy, szef kompanji szpitalnej, który za wysokiem wynagrodzeniem pieniężnem wydawał zainteresowanym poborowym dokumenty, stwierdające, iż na komisji superrewizyjnej, poborowy ten został zwolniony od służby wojskowej. Dokumenty, wydawane uchylającym się od wojska, zaopatrzone były we wszelkie potrzebne pieczęcie. U żony aresztowanego sierżanta zakwestjonowano drogocenne kamienie i futra. Afera zatacza coraz szersze kręgi. Sledztwo trzymane jest narazie w tajemnicy.

— **Lwów.** (Klub morfinistów.) Policja lwowska otrzymała w ostatnich dniach poufne wiadomości, że w śródmieściu Lwowa istnieje klub morfinistów i kokainistów. Dochodzenia wykazały, że amatorzy narkotyków uczęszczają do hotelów Ziemiańskiego i Wandy, gdzie miał przebywać główny dostawca trucizn. Rewizja dokonana w jednym z tych hoteli ujawniła u niejakiego Czesława Wilczyńskiego formalny skład kokainy i morfiny szmuglowanej z Rosji. Trucizn skonfiskowano, Wilczyńskiego aresztowano.

Śp. Jan Kasprowicz

Zakopane, 1. 8. Zmarł tu Jan Kasprowicz. Pogrzeb Wielkiego Poety odbył się w środę, dnia 4. bm. rano.

Sp. Kasprowicz już przed 2 laty zapadł poważnie na zdrowiu, lecz od dwóch ostatnich tygodni zaczął miewać gwałtowne ataki sercowe, przy których często tracił przytomność. W krytycznym dniu śmierci, stan jego poprawił się cokolwiek, ale nagle w czasie obiadu uległ chory nagłemu atakowi i o godz. 2 popoł. skonał w obecności lekarza, żony Marji i córek. Zmarły pracował niemal do ostatnich chwil nad przygotowaniami na scenę „Marcholta".

Zyczeniem śp. Kasprowicza było, aby go pochowano w ukochanem Zakopanem na starym cmentarzu (obecnie zamkniętym), gdzie leżą najwybitniejsi obywatele (ostatnio był tam pochowany Stanisław Witkiewicz).

Turcja dała Polsce teren pod budowę ambasady

Angora, 1. 8. Rząd turecki wręczył poselstwu polskiemu akt, nadający mu prawo własności do terenu o przestrzeni 20.000 mtr. kw., znajdującego się w dzielnicy rządowej Czankaja. Teren ten ofiaruje rząd turecki w charakterze daru wieczystego na budowę gmachu poselstwa.

Groźba wojny domowej w Rosji

Zinowjew a Trocki.

Moskwa 31. 7. Potwierdzeniem wiadomości, kursujących na mieście o porozumieniu pomiędzy Zinowjewem i Trockim, jest dzisiejszy artykuł „Izwiestji". Urzędówka sowiecka bardzo gwałtownie atakuje Zinowjewa, który mimo, iż do niedawna był przeciwnikiem ideowym prowadzącego działalność rozkładową Trockiego, dziś pierwszy wyciągnął do niego rękę. „Izwiestja" oświadczają, iż centralny komitet w żadnym wypadku nie zgodzi się na rewizję decyzji 14. kongresu komunistycznego, wyłączających możliwość tworzenia się frakcji w łonie partji. Centralny komitet nie cofnie się przed represjami w stosunku do członków partji, nie stojących na platformie dotychczasowej polityki.

Emigracja o wypadkach moskiewskich.

Paryż, 31. 7. Tutejsza prasa emigracyjna obszernie omawia ostatnie wypadki w Rosji. Redagowane przez Struwego „Wozrożdienje", widząc we wzrastaniu sił opozycji objaw zbliżającej się likwidacji systemu sowieckiego w Rosji, podkreśla jednak, że objęcie władzy przez opozycję pogorszy jeszcze przejściowo stan, w którym znajduje się Rosja. Opozycja mimo jej różnolitości dalej idzie w internacjonaliźmie, aniżeli kierunek Stalina, którego politykę można określić jako rosyjską. Opozycjoniści są kierowani wyłącznie przez żydów, na czele ich bowiem stoją Trocki, Zinowjew i Kamieniew. Przyjście tych ludzi do władzy, wzmogłoby zapewne panujący teraz system terroru, byłyby to już jednak ostatnie podrygi władzy bolszewików w Rosji.

Radek wzywa do bezwzględnej walki z opozycją.

Moskwa, 31. 7. Radek ogłasza w „Prawdzie" artykuł, w którym nawołuje do bezwzględnej walki z opozycją, ubolewając przytem, że nikt z żyjących przywódców komunistycznych nie potrafi zastąpić Dzierżyńskiego. Opozycja dlatego tak śmiało sobie poczyna, gdyż uważa, że po śmierci Dzierżyńskiego nadeszła odpowiednia chwila do obalenia obecnego rządu sowieckiego.

Trocki znajduje się wśród wojsk w Twerze.

Moskwa, 31. 7. Zamordowanie Agapowa, wpływowego członka centr. komitetu wykonawczego wywołała niesłychane wzburzenie wśród ludności. W Moskwie panuje niezdecydowane położenie, a raczej naprężone, gdyż powszechnie obawiają się, że Trocki, który przebywa wśród wiernych sobie wojsk w okolicach Tweru, zdecyduje się na akcję wojskową celem ochrony swoich przyjaciół partyjnych.

Utrzymuje się tutaj przekonanie, że nastrój u ludności zmusi rząd sowiecki do zlikwidowania agend komunistycznej międzynarodówki.

Wieniec z rewolwerów.

Moskwa, 30. 7. Pisma sowieckie donoszą, że z Tuły przybyła do Moskwy delegacja oddziału państwowego urzędu politycznego, która złożyła na grobie Dzierżyńskiego wieniec, ułożony z rewolwerów. Szczególny ten wieniec przewieziono do muzeum rewolucji.

** **Cześć Pieśni!** Miesięczne zebranie Tow. Śpiewu „Lutnia" odbędzie się w piątek dnia 6. bm. o godz. 8-mej wiecz. w lokalu posiedzeń. O liczne przybycie prosi Zarząd.

** W czwartek, dnia 5. bm. o godz. 4-tej popoł. otwarcie bibljoteki „Tow. Czyt. dla Kobiet".

** Zebranie Towarz. Zjedn. Murarzy odbędzie się w niedzielę, dnia 8 sierpnia rb. o godz. 1,30 popoł. w lokalu p. Janiszewskiego. Ze względu na ważne sprawy, uprasza o liczne przybycie Zarząd.

Zmieniłem mieszkanie
z ulicy Warszawskiej na ul. Poznańską 21
(obok Hotelu dworcowego).
Dr. Kowalski, lekarz weterynaryjny.

Z dniem 1-go lipca rb. **płacimy od wkładów oszczędnościow. następujące procenty:**

za wypowiedzenie	dzienne	8%
„ „	miesięczne	10%
„ „	kwartalne	12%
„ „	½—1 roczne	14—16%.

Powiatowa Kasa Oszczędności.

Artykuły piśmienne!
Torebki damskie!
Na nowy rok szkolny polecam mój bogato zaopatrzony **skład artykułów szkolnych i piśmiennych** pierwszej jakości po cenach konkurencyjnych.
Z. Knowski
Fa. J. Kizierowska, skład papieru, Warszawska 2
Artykuły szkolne!
Teki skórzane i płócienne!

„TARTAK" fabryka mebli i trumień
poleca
wszelkiego rodzaju drzewo budulcowe na zamówienia i ze składu oraz **deski stolarskie, trociny do wędzenia i obrzynki na opał.**
Sprzedaż: mebli i trumień w mych składach przy ul. Warszawskiej 32.
Właśc.: Kazimierz Kaliszewski
Tel. 455. Września Tel. 455.

Licytacja przymusowa!
W czwartek, dnia 5 sierpnia br. o godz. 10 przedp. sprzedam publicznie **na rynku we Wrześni** najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:
1 konia, 3 wozy, 1 półszorek i 2 wagi z ciężarkami.
Janicki, komornik sądowy. Września.

Wszelkie
towary kolonjalne
pierwszorzędnej jakości
oddaje na dalszą sprzedaż
po niskich cenach firma **St. Perlikowski**
Września - Rynek 3 -- Telefon 444.

W niedzielę, dnia 8-go sierpnia br.
o godz. 4 popoł. odbędzie się w ogrodzie p. Antoniego Koczorowskiego **w Gozdowie**
zabawa latowa
na którą jak najuprzejmiej zaprasza
Zarząd.
W razie niepogody tydzień później.

Licytacja dobrowolna!
W czwartek, dn. 5. sierpnia br. o godz. 10 przedpoł. sprzedam **na rynku we Wrześni** najwięcej dając. za natychm. zapłatą:
1 rower, 1 stół i 2 łózka z materacami i klinami.
Janicki, komornik sądowy, Września.

Formularze do zestawień
Budżetów szkolnych
w myśl nowego systemu minist.
ma na składzie **A. Prądzyński,** księgarnia.

Bogato zaopatrzony skład w książki
i przybory szkolne, używanę w szkołach miast i wsi powiatu **posiada**
A. Prądzyński - Księgarnia
Września, ul. Poznańska 6 naprzeciw kościoła.

Zeszyty
lepszego i gorszego gatunku we wszystkich wymaganych linjaturach.

Wielki wybór!
Szkła do zapraw, kociołki Wecka, noże i widelce, łyżki, łyżeczki zwyczajne i alpakowe, **serwisy** do kawy i stołowe, naczynia pocynkowane, fajansowe, **szkło, lampy, emalja. Wyroby skórkowe** jak: **walizki,** teki, portmanetki, plecaki, torebki ręczne, torby targowe i do szkoły. Podarki: serwisy do likieru, do owocu, tace, maszynki do mięsa, **maszynki do wyciskania owoców** i różne rzeczy. **Wózki dla dzieci i koszyki. Kornisze** mosiężne **do okień.**
Ceny przystępne!
Roman Kizierowski
Września Rynek 21

Wielu
się już przekonało
że
Garantol do konserw. jaj
mączki odżywcze
Nestle, Logi
młodzie, rurki ferment.
do wyrobu win owocn.
Wody mineralne
Przyrządy do fotografji
perfumy, wody kolońsk.
mydła, szampony,
wody do ust,
pasty i szczotki do zębów
grzebienie, nożyczki
Oliwy i smary do maszyn i samochodów
Karbolineum
oraz wszelkie artykuły drogeryjne kupuje się w najlepszym gatunku
w Centralnej Drogerji
Z. Wolskiego
we Wrześni — Tel. 425
przy rynku.

Wielki wybór
miniaturowych
książek
do nabożeństwa
ma
Księgarnia
A. Prądzyńskiego.

Urzędnik, samotny,
poszukuje
1-2 pokoji
nieumeblowanych
Zgł. upr. do Orędow. Wrz.

Zamówienia na
STEMPLE
każdego rodzaju przyjmuje
A. Prądzyński, Września.